

OP OUDEJAARSDAG

Ja, het jaar is oud, den 31sten December, maar de tijd is nog veel ouder. Daar begrepen we nog niets van, toen we kinderen waren. Toen vonden we het jaar wel oud, maar de tijd was ons nog jong. Natuurlijk. We waren zelf nog jong en de tijd was onze tijd. Later gingen we dat een beetje anders bekijken. Niet alleen, omdat we toen de heugenis van eigen vervlogen jaren hadden, maar omdat we ons leven zagen als een verschijning in den tijd, een schakel tusschen dat van een komend geslacht.

En als we 't zoo gaan zien, begrijpen we Hooft, als hij den tijd noemt den „gezwinden grijsaard, die op wakk're wieken staag de dunne lucht doorsnijdt en zonder zeil te strijken altijd vaart voor den wind en ieder na laat kijken, doodsvijand van de rust, die woelt bij nacht, bij dag. Onachterhaal'bre tijd, wiens heete honger graag verslokt, verslindt, verteert, al wat er sterk mag lijken en keert en wendt en stort staten en koninkrijken."

Daar zitten ze nu „rond den heerd," met z'n beiden. Arm zijn ze niet; rijk ook niet. Of ja, rijk zijn ze toch. Ze zijn tevreden. En tevredenheid maakt rijk. In de harten van die menschen is het stil. Daar is de stilte der tevredenheid. De dankbaarheid voor wat God was voor hen en gaf aan hen. Sober interieur: matjes, de meest gewone stoelen, een schoorsteen met wat of niets er op, een hoekplankje met eenvoudige dingetjes. Alles heel gewoon. Ze hebben nog wel wat moois ook in de „kamer" — maar weelderig is het daar ook niet, al zijn de borden en schalen, die daar hangen en staan, wat waard.

Ik moet hier denken aan dat gedicht van Mevrouw Roland-Holst over den laatsten dag van 't jaar. Zij heeft het ook over een man en een vrouw, die zitten bij den haard. Maar

in een heel andere oudejaarsstemming als de twee, die wij nu zien. Zij belijden mekaar, dat ze niet zijn, wat ze eenmaal voor elkander dachten te zullen zijn. Ze hadden het geluk gezocht — het was niet gevonden. Ze verloren alleen en ze vonden niet. Ze verloren hun jeugd, hun kracht, hun schoonheid, hun moed, hun rust. De levensglans was weg.

Om ons is die glans nu gedooft; ons arm hart heb ik ontroofd den zoetsten waan van het leven.

Waarheid is overwinnaar gebleven: liefde is heel het leven niet. Ze zijn gestorven in het leven. En ja, nu gelooven ze, dat uit dien dood wat nieuws zal rijzen: want ze leven een deel van het menscheidsleven. Als „de bij aan den zwerm, die met zwaar gegons aan den boomtak hangt," zoo zien ze nu hun leven. Het leven van hun toekomst. En dat groote geheel zal zich bewegen naar het geluk. Hun ik herleeft in de gemeenschap.

Schrane troost op Oudejaarsdag. De „gezwinde grijsaard" lacht er om. Om dat massa-ideaal.

Als het leven der menschheid, het leven van een volk, een maatschappij, het geluk zal genieten, zal dit geluk eerst in de gezinnen moeten gewonnen zijn en daar bewaard moeten worden als een schat.

En daar zal ieder lid van het gezin het voor zich *zelf* moeten winnen. Eerst als tevredenheid de harten verblijdt, zal die blijheid als een licht het leven der kleinere groepen verhelderen, en van uit het gezin zal ze lichten over de groote samenleving.

Dan kan er in beperkten en in ruimen kring een Oudejaarsdag „gevierd" worden, ook al komt er bezoek van den „gezwinden grijsaard," die heel ernstig kijkt, omdat hij het leven oud maakt en naar het einde wijst.

En dit tempert dan de vreugde bij ieder, die met de zijnen het jaar eindigen mag. En bij den dank aan God, voor Zijn goedertierenheid, voegt zich dan ook de bede voor die de smart van den rouw lijden. Voor allen ook, die de zorgen des levens elken dag droegen als een zwaren last. A. L. v. H.

8013